

Landbruks- og matdepartementet

Konsekvensutredninger av Håmmålsfjellet-Sålekinna som vinterbeite for Fovsen Njaarke sijte

Reindriftstiltak i tilleggssområdet Håmmålsfjellet-Sålekinna

Oppdragsnr.: 52509052 Dokumentnr.: 01 Revisjon: J04 Dato: 2026-03-10

Konsekvensutredninger av Håmmålsfjellet-Sålekinna som vinterbeite for Fovsen Njaarke sijte

Reindriftstiltak i tilleggsområdet Håmmålsfjellet-Sålekinna

Oppdragsnr.: 52509052 Dokumentnr.: 01 Revisjon: J04

Oppdragsgiver: Landbruks- og matdepartementet
Oppdragsgivers kontaktperson: Silje Trollstøl
Rådgiver: Norconsult Norge AS
Oppdragsleder: Magne Haukås
Fagansvarlig: Svein Bjørk
Andre nøkkelpersoner: Svein Morten Eilertsen

Forsidefoto: Fjellet Sålekinna sett nordfra, med Tynsethøgda utenfor venstre bildekant. Øversjødalsveien går fra venstre til høyre midt i bildet. Foto: Norconsult.

Revisjon	Dato	Beskrivelse	Utarbeidet	Fagkontrollert	Godkjent
A01	09.12.2025	Arbeidsutkast	SveBjø	MagHau	MagHau
B01	20.02.2026	For kommentarer fra reindrifta	SveBjø	SveEil	MagHau
B02	20.02.2026	For kommentarer fra oppdragsgiver	SveBjø	SveEil	MagHau
J04	10.03.2026	Endelig utredning	SveBjø	MagHau	MagHau

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.

Sammendrag

Rapporten redegjør for Fovsen Njaarke sijte (Fosen reinbeitedistrikt) sin forventede bruk av og nødvendig infrastruktur i det foreslåtte tilleggsområdet Håmmålsfjellet-Sålekinna i Os, Tolga og Engerdal kommuner. Fovsen Njaarke sijte har to driftsgrupper; Nord-Fosen siida og Sør-Fosen sijte.

Bakgrunn

Konsesjons- og ekspropriasjonsvedtakene for Roan vindkraft og Storheia vindkraft på Fosen ble kjent ugyldige 11.oktober 2021, da høyesterett kom til at reindriftssamenes rett til kulturutøvelse etter FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 27 var krenket. Staten har i etterkant av dommen forpliktet seg ovenfor begge driftsgruppene (sijtene) i Fovsen Njaarke sijte å skaffe tilveie et tilleggsareal for vinterbeite som skal stilles til reindriftas disposisjon frem til utløpet av konsesjonsperioden for vindkraftverkene. NIBIO kom i 2024 frem til at området Håmmålsfjellet – Sålekinna i Innlandet fylke var best egnet til dette. Denne rapporten beskriver reindriftas forventede bruk av tilleggsområdet, og rapporten er grunnlag for vurderinger av hvilke konsekvenser reindriftas bruk av området kan få for miljø og samfunn.

Forutsetninger for bruk av tilleggsområdet og for utredningsarbeidet

Landbruks- og matdepartementet legger til grunn en årlig bruk av området hovedsakelig i perioden januar til april, for inntil 2100 rein. Utredningsarbeidet skal legge til grunn at området kan tas i bruk til reindrift fra 15. oktober til 30. april. Hovedregelen er at slakting foretas før flytting til tilleggsområdet, og at kalving skjer etter flytting tilbake til Fovsen Njaarke sijte. Dersom det enkelte år ikke er mulig å slakte på Fosen, vil antall rein på beite i tilleggsområdet kunne overstige 2100 rein for en kortere periode.

Tidsrammen for bruken av tilleggsområdet er knyttet til konsesjonsperioden for vindkraftverkene. Sør-Fosen sijte skal kunne nytte området frem til 2045 og Nord-Fosen siida frem til 2043. Infrastruktur skal fjernes når bruken av tilleggsområdet er avsluttet, med unntak av at det skal søkes å oppnå avtaler med lokale aktører om etterbruk av etablerte gjeterhytter.

Det er ikke tillatt for andre reinbeitedistrikt å bruke området. Tilleggsarealet vil ligge utenfor det samiske reinbeiteområdet, og det medfører ikke en utvidelse av det samiske reinbeiteområdet.

Medvirkning

Norconsult har hatt tre separate arbeidsmøter og ett felles møte med sijtene i arbeidet med denne rapporten. Befaring av tilleggsområdet ble utført 27. og 28.januar, hvor også representanter for grunneiere deltok.

Sannsynlig driftsmønster For å ha kontroll, vil sijtene først slippe ut reinen på fribeite når hele sijtens flokk er transport til tilleggsområdet. Tilsyn og gjeting med reinflokken gjennomføres med snøskuter daglig. Andre hjelpemidler som drone, gjeterhund og helikopter blir også benyttet. Det kan være behov for inntil to gjerdeanlegg; et for hver sijte. Gjerdeanleggene er foreslått plassert langs Øversjødalsveien, henholdsvis 1,5 til 3 kilometer fra Narbuvoll. Anleggene skal ha tilgang på vann og strøm. Det er foreslått to gjeterhytter i tilleggsområdet – henholdsvis nord ved Håmmålsfjellet og sør ved Sålekinna.

Reindriftas tilbakemeldinger

Det er betydelig bekymring for sammenblanding med tilstøtende reinbeitedistrikt til tilleggsområdet, og konsekvensene dette kan få for sijtene. I tillegg er begge sijtene opptatt av at tiltaket også får konsekvenser for reindrifta på Fosen; både praktisk, økonomisk og psykososialt. De mener dette burde vært utredet på lik linje med andre tema.

Usikkerhet

Rapporten støtter seg på skjønnsmessige vurderinger av flere forhold. Det er derfor betydelig usikkerhet knyttet til flere av vurderingene.

Innhold

1	Bakgrunn	4
2	Landbruks- og matdepartementets beskrivelse av tiltaket	6
2.1	Forutsetninger for tiltaket	6
2.2	Tidsramme for tiltaket	6
2.3	Tilbakeføring av området	6
2.4	Infrastruktur for reindrifta – Landbruks- og matdepartementets beskrivelse av utredningsarbeidet	7
2.5	Nullalternativet (referansealternativet)	7
3	Medvirkning fra reindrifta	8
4	Sannsynlig driftsmønster	9
4.1	Om Fovsen Njaarke sijte	9
4.2	Dagens driftsform på Fosen vinterstid	11
4.3	Sannsynlig driftsform i Håmmålsfjellet – Sålekinna	11
5	Permanente gjerdeanlegg og annen infrastruktur	15
5.1	Bakgrunn for antall foreslåtte gjerdeanlegg	15
5.2	Generelt om utforming av gjerdeanlegg	15
5.3	Foreslåtte områder: Gjerdeanlegg og tilhørende infrastruktur	17
5.4	Gjeterhytter i beiteområdet	21
6	Tilbakemeldinger fra reindrifta	24
7	Usikkerhet	26
8	Referanser	27

1 Bakgrunn

Høyesterett avviste 11. oktober 2021 saken om utmåling av ekspropriasjonserstatning til reindrifta på Fosen, med den begrunnelse at konsesjons- og ekspropriasjonsvedtakene for Roan og Storheia vindkraftverk på Fosen var ugyldige. Høyesterett kom til at reindriftssamenes rett til kulturutøvelse etter FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 27 var krenket.

Energidepartementet (daværende OED) initierte i april 2023 en meklingsprosess som et alternativt spor til den varslede omgjøringsprosessen. Meklingene mellom de to sijtene (driftsgruppene) i Fosen reinbeitedistrikt (heretter omtalt som Fovsen Njaarke sijte) og de respektive vindkraftselskapene ble igangsatt i mai 2023.

Den 18. desember 2023 ble det inngått en meklingsløsning mellom Sør-Fosen Sijte og Fosen vind. Den 6. mars 2024 ble tilnærmet tilsvarende avtale inngått mellom Nord-Fosen siida og Roan Vind. Begge avtalene har stilt som forutsetning at staten gjennomfører en prosess med sikte på å skaffe til veie et tilleggsareal for vinterbeite som kan stilles til sijtenes disposisjon fram til utløpet av inneværende konsesjonsperiode for vindkraftverkene.

Energidepartementet ga vinteren 2024 NIBIO i oppdrag å utrede mulige tilleggsarealer for vinterbeite for reindrifta på Fosen. NIBIO leverte sin rapport i september 2024 (NIBIO, 2024). NIBIO har utredet tolv områder i Trøndelag, Møre og Romsdal og Innlandet som mulige tilleggsareal. Av disse tolv var det ett område som utpekte seg som godt egnet. Dette er Håmmålsfjellet-Sålekinna i Innlandet fylke (Figur 1-1). Regjeringen legger til grunn den faglige anbefalingen fra NIBIO og jobber videre med dette alternativet. Tilleggsarealet ligger i Os, Tolga og Engerdal kommune.

NIBIO har sett på om tilleggsarealet egner som vinterbeite. Hvor egnet området er, vet man først etter at det har vært i bruk i en periode. Det ble heller ikke vurdert hvilke konsekvenser etablering av vinterbeite i området har for miljø og samfunn.

Figur 1-1 Avgrensning av utredningsområdet Håmmålsfjellet-Sålekinna.

2 Landbruks- og matdepartementets beskrivelse av tiltaket

Landbruks- og matdepartementet legger til grunn at tilleggsarealet ved Håmmålsfjellet-Sålekinna skal kunne brukes årlig som vinterbeiter av de to sijtene i Fovsen Njaarke sijte. Sijtene må flytte reinen med bil mellom Fosen og tilleggsarealet. Tilleggsarealet skal kunne brukes av inntil 2100 rein årlig fra Fovsen Njaarke sijte.

Opprinnelig var det forutsatt at vinterbeite var aktuelt i en periode fra januar til april. Utredningsarbeidet skal legge til grunn at området kan tas i bruk fra 15. oktober til 30. april. Det legges som hovedregel til grunn at slakteuttak vil skje før flytting til tilleggsarealet, og at kalving vil skje etter flytting tilbake til Fovsen Njaarke sijte.

Hoveddelen av tiltaket er reinbeite. I tillegg vil det være aktuelt å oppføre infrastruktur for å kunne drifte i området.

2.1 Forutsetninger for tiltaket

Tilleggsarealet skal kun være knyttet til bruk for Fovsen Njaarke sijte. Det vil ikke være tillatt for andre reinbeitedistrikt å bruke området. Tilleggsarealet vil ligge utenfor det samiske reinbeiteområdet, og det medfører ikke en utvidelse av det samiske reinbeiteområdet.

Mattilsynet har gjort en vurdering av utfordringen med at Fovsen Njaarke sijte ligger nord for CWD-grensen, og et eventuelt tilleggsareal ligger sør for CWD-grensen, jf. forskrift 12. juni 2017 nr. 734 om soner ved påvisning av Chronic Wasting Disease. Mattilsynets anbefaling skal legges til grunn for konsekvensutredningen. Mattilsynets vurdering ligger som vedlegg i NIBIOs rapport «Utredning av mulig tilleggsareal for vinterbeite for Sør-Fosen og Nord-Fosen siida». Mattilsynet anbefaler å flytte forbudsgrensen nord for Fovsen Njaarke sijte.

Det aktuelle området er forvaltningsområde for gaupe i forvaltningsplanen for region 5 (Hedmark). I tillegg er beiteområder i Sålekinna brukt som beite for sauebesetninger fra rovdyrutsatte beiteområder i Engerdal.

Forsvarsbygg arbeider med oppgradering av det eksisterende radaranlegget på Håmmålsfjellet. Konsekvensutredningen skal legge til grunn at Forsvarsbyggs arbeid gjennomføres som planlagt, og at etablering av tilleggsareal for Fovsen Njaarke sijte ikke skal være til hinder for dette.

2.2 Tidsramme for tiltaket

Tilleggsarealet er knyttet til meklingsavtalene for henholdsvis Sør-Fosen sijte og Nord-Fosen siida, og følger konsesjonsperioden for vindkraftverkene. Konsesjonsperioden for Storheia vindkraftverk (i Sør-Fosen sijtes område) utløper i 2045, og konsesjonsperioden for Roan vindkraftverk (i Nord-Fosen siidas område) utløper i 2043.

Utredningen skal vurdere bruken av området som tilleggsareal for vinterbeite i konsesjonsperioden.

Dersom reindrifta i Nord-Fosen siida og Sør-Fosen sijte avvikles i løpet av konsesjonsperioden, vil også bruken av tilleggsarealet avsluttes og vilkår om tilbakeføring må oppfylles.

2.3 Tilbakeføring av området

Tilleggsarealet er knyttet til konsesjonsperioden for vindkraftverkene, jf. forrige kapittel. Når konsesjonsperioden er avsluttet skal tilleggsarealet tilbakeføres slik det var før tilleggsarealet ble etablert, og all infrastruktur knyttet til reindrifta skal fjernes.

Gjerdeanlegg og bygninger skal fjernes etter at bruken er avsluttet. Sijtene skal så langt det er mulig inngå avtaler om etterbruk av etablerte gjeterhytter med lokale aktører som kan benytte disse til andre formål. Dette gjelder også andre bygninger som kan etterbrukes. Gjerder som eventuelt er bygd for å hindre konflikter med andre interesser i området og sammenblanding med villrein skal i utgangspunktet fjernes av reindriftsmyndighetene.

2.4 Infrastruktur for reindrifta – Landbruks- og matdepartementets beskrivelse av utredningsarbeidet

Nødvendig infrastruktur for å få reinen av og på bil skal utredes. Dette omfatter også avlastnings/opplastingsplasser, oppsamlingsgjerder og beitehage som reinen kan oppholde seg i frem til transport og etter transport. Beitehagen må være stor nok til at reinen kan oppholde seg der over noe tid, og det må være mulighet for tilleggsføring. Gjerdeanlegget må ha vanntilførsel, strøm og sanitæranlegg.

Det vil også være nødvendig å utrede oppføring av gjeterhytte, garasje og lagerbygning til bruk for reingjeterne. Disse må plasseres der det er hensiktsmessig for gjeting og arbeid med reinen.

Gjerdeanlegg som kan brukes til skilling av rein ved sammenblandinger med tilgrensende reinbeitedistrikter skal vurderes.

Det kan være aktuelt for reindrifta å bruke droner for tilsyn av reinen. I samarbeid med reindrifta kan det også være aktuelt med andre tiltak for tilsyn og for å følge reinens bevegelsesmønster.

Det skal vurderes alternative plasseringer av infrastruktur. Alternativene må vurderes ut fra reindriftsfaglige behov og hensynet til andre interesser.

Konsekvensutredningen skal gi en beskrivelse av behov for og mulig omfang av nødvendig infrastruktur for reindrifta, samt vurdere alternative plasseringer av denne. Plasseringen av infrastruktur skal være best mulig reindriftsfaglig, og i størst mulig grad unngå negative konsekvenser for andre forhold, herunder klima- og miljøhensyn. Alternative plasseringer skal utredes i dialog med reindrifta. Rasfare og fare for flom må vurderes for de alternative plasseringene.

Den foreslåtte infrastrukturen skal inntegnes på kart.

2.5 Nullalternativet (referansealternativet)

Tiltakets påvirkning på og konsekvens for utredningsområdet skal vurderes opp mot nullalternativet (referansealternativet).

I dette utredningsarbeidet er nullalternativet dagens situasjon og planlagt utvikling av arealbruken i tilleggsområdet.

3 Medvirkning fra reindrifta

Norconsult har gjennomført 4 teams-møter med sijtene, samt avholdt befaring av tilleggssområdet med sijtene (Tabell 3-1). Representanter for Håmmålsfjellet-Sålekinna grunneierutvalg deltok også på befaringsene. Grunneierutvalget er opprettet med bakgrunn i prosessen med etablering av tilleggssområdet.

Tabell 3-1: Oversikt over formell kontakt med sijtene.

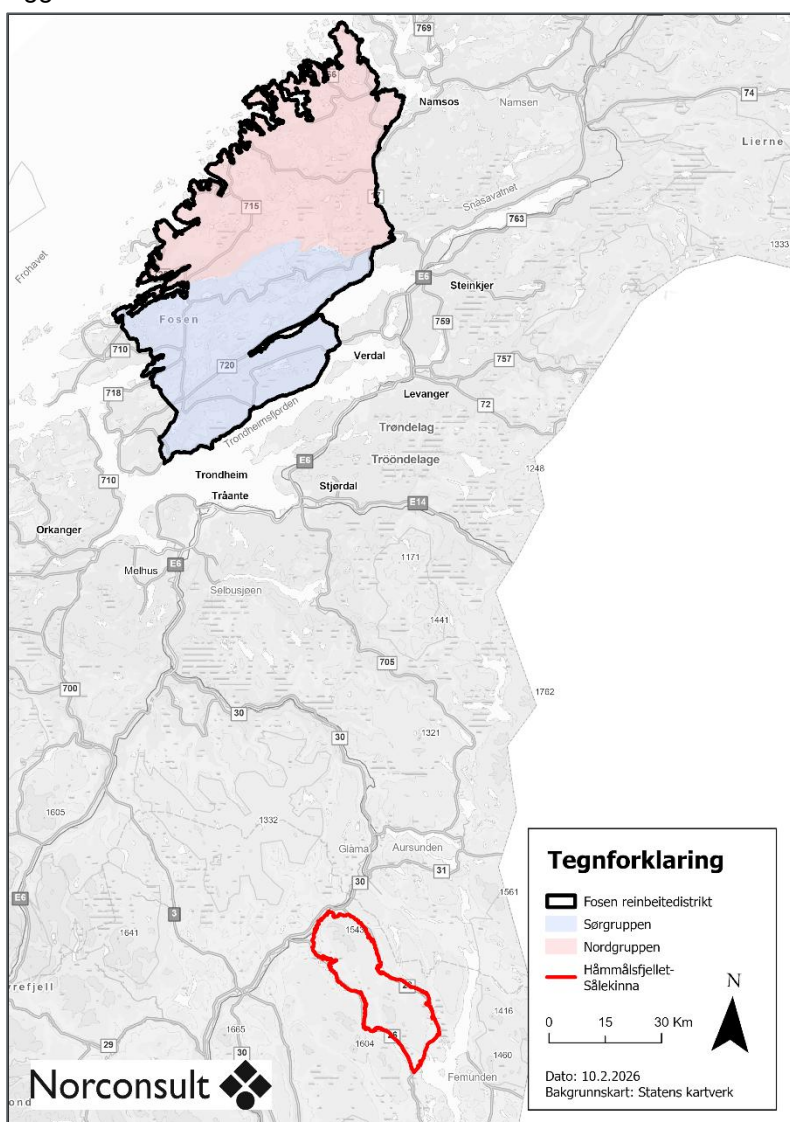
Kontakt	Dato
Arbeidsmøte 1 – Nord-Fosen siida	11. desember
Arbeidsmøte 1 – Sør-Fosen sijte	11. desember
Arbeidsmøte 2 – Sør-Fosen sijte	17.desember
Arbeidsmøte 2 – Nord-Fosen siida	18.desember
Befaring Nord-Fosen siida	27.januar
Befaring Sør-Fosen sijte	28. januar
Arbeidsmøte 3 - Nord-Fosen siida	2.februar
Arbeidsmøte 3 - Sør-Fosen sijte	3.februar
Arbeidsmøte 4 – Felles møte med begge sijtene	26.februar

4 Sannsynlig driftsmønster

Informasjon om Fovsen Njaarke sijte er innhentet muntlig fra reinbeitedistriktet og fra distriktsplanen (Fosen reinbeitedistrikt, 2013). Øvrige kilder er henvist til i teksten.

4.1 Om Fovsen Njaarke sijte

Fovsen Njaarke sijte tilhører Nord-Trøndelag reinbeiteområde og ligger i sin helhet på Fosenhalvøya (Figur 4-1). I øst grenser distriktet mot fv. 17, og i sør går distriktsgrensen tvers igjennom Indre Fosen og Ørlandet kommune. Øvrige grenser er mot fjorder eller hav. Distriktet grenser mot Østre Namdal reinbeitedistrikt, som ligger øst for fv. 17.

Reinbeitedistriktet er delt i to sijter (driftsgrupper); nord- og sørgruppen, omtalt som Nord-Fosen siida og Sør-Fosen sijte. De driver atskilt gjennom hele året, og det er kun mindre tilfeller av sammenblanding av rein mellom sijtene. Reinbeitedistriktet har også svært lite sammenblanding med andre reinbeitedistrikt.

Sijtene har likt øvre tillatt reintall, 1050 rein før kalving, og likt antall siidaandeler (driftsenheter).

Reinbeitedistriktet har hatt en svært negativ utvikling de siste årene, med store tap av kalv. Dette har hatt en negativ påvirkning på reintall og slaktesituasjonen. Statsforvalteren i Trøndelag har uttrykt bekymring for bærekraften for reindrifta på Fosen (2022).

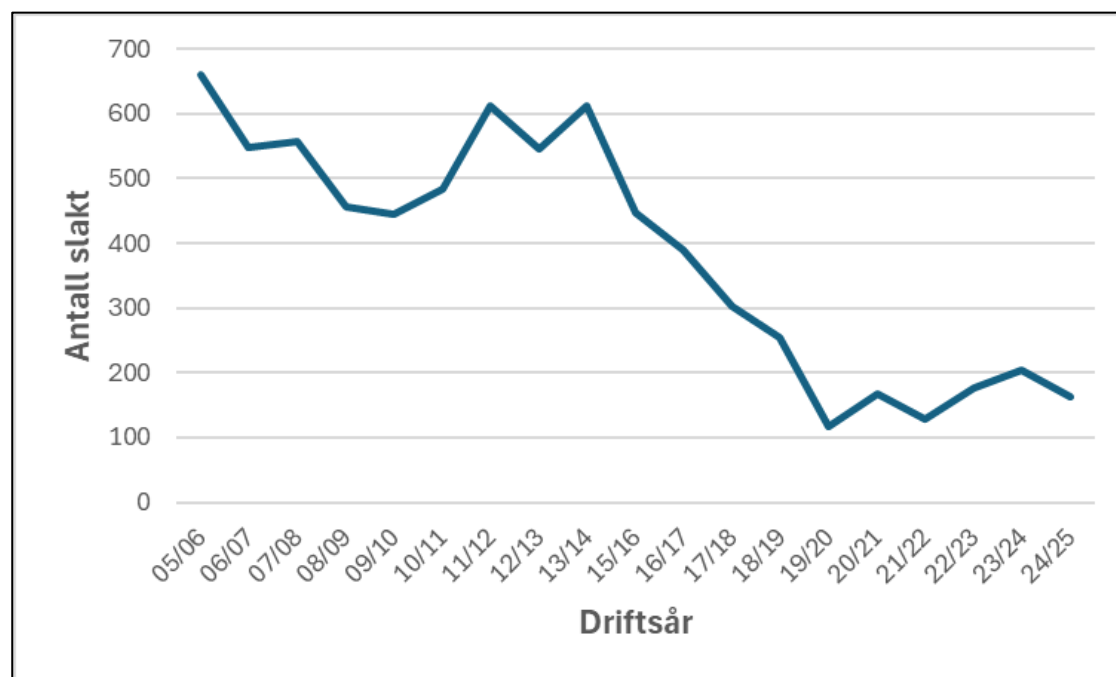
Figur 4-1 Kartet viser Fovsen Njaarke sijte og foreslått tilleggsområde Håmmålsfjellet-Sålekinna.

Tabell 4-1 viser sentrale nøkkeltall for Fosen siste driftsår, og røde tall markerer hvor reinbeitedistriktet skiller seg vesentlig fra reindrifta ellers i Nord-Trøndelag og Norge. Figur 4-2 viser utviklingen i slakteuttaket (antall dyr) de siste 20 årene.

Bakgrunnen for den negative utviklingen er usikker, men Statsforvalteren peker på tap til rovvilt og den totale inngrepssituasjonen, spesielt på grunn av vindkraft, som mulige årsaker.

Tabell 4-1: Nøkkeltall for Fovsen Njaarke sijte og Nord-Trøndelag reinbeiteområde 31.3.2025 (Landbruksdirektoratet, 2025).

	Fovsen Njaarke sijte	Nord-Trøndelag reinbeiteområde	Norge
Siidaandeler	6	39	538
Antall personer i siidaandelene 24/25	29	180	3 063
Øvre reintall	2 100	16 300	211 189
Reintall pr 31.3.2025	1 653	13 923	217 152
Okserlein som % av flokken pr 31.3.2025	8 %	5 %	6 %
Simlerein som % av flokken pr 31.3. 2025	72 %	76 %	76 %
Kalv som % av flokken pr 31.3. 2025	19 %	19 %	17 %
Kalver til slakt og til påsett (etter tap) 24/25	30 %	51 %	51 %
Totaltap voksne og kalv 24/25	35 %	25 %	23 %
Slakteprosent (% av vårflokk) 24/25	10 %	32 %	30 %
Gjennomsnittlig slaktevekt kalv siste 5 år	19,7 kg	19,8 kg	19,7 kg
Bruttoareal	4 339 km ²	22 300 km ²	146 647 km ²

Figur 4-2 Antall slaktedyr i Fovsen Njaarke sijte siste 20 år. Driftsåret 2014/2015 mangler. Kilde: Landbruksdirektoratet 2025.

4.2 Dagens driftsform på Fosen vinterstid

Kystnære vinterbeiter i Nord-Trøndelag har et variert landskap med fjellbeite, skogsbeiter og myrbeiter. Denne variasjonen gir gode vinterbeiter under de fleste snøforhold. Samtidig gjør den varierte topografien, med små områder med snau fjell omgitt av skogsdaler, at reinen må spre seg i større og mindre flokker for å utnytte beitet godt nok. Gjeting av flokken foregår da hovedsakelig ved å kjøre inn i de ulike, avgrensede beiteområdene for tilsyn. Dette skiller seg fra f.eks. reindrifta i Finnmark, hvor det flatere landskapet gjør at man i større grad kan holde tilsyn ved å kjøre rundt hele flokken vinterstid, såkalt kantgjeting.

På vinterføre utføres gjeting og tilsyn med snøskuter. Under utøvelse av reindrift kan reindriftsutøverne etter reindriftslovens § 23 bruke snøskuter i all utmark innenfor reinbeitedistriktet (Lovdata, 2007).

Fovsen Njaarke sijte skiller seg noe fra reindrifta ellers i Nord-Trøndelag ved at samling til slakt ofte foregår senere på vinteren, ofte etter jul. Årsaken er at distriktet tradisjonelt har hatt gode vinterbeiter. Kalvevektene går derfor ikke ned utover tidligvinteren som ellers i Nord-Trøndelag. For effektiv samling er man avhengig av snøføre slik at snøskuter kan brukes. Ved tidlig vinter kan samling til slakt også skje før jul.

Samling av rein foregår over mange dager, og det er behov for flere gjetere enn ellers. Flokker med rein samles i et naturlig avgrenset område (oppsamlingsområder) før de etter hvert flyttes inn i gjerdeanlegget. Helikopter kan benyttes under samling.

Etter slakting flytter sijtene reinen til sine vinterbeiter, som i hovedsak er i kystnære deler av distriktet. I april flytter man mot kalvingslandet.

4.3 Sannsynlig driftsform i Håmmålsfjellet – Sålekinna

4.3.1 Samdrift eller delt beitebruk

I dag driver sijtene atskilt på Fosen. Det er ulikt syn på hvordan driften i tilleggsområdet skal foregå.

Sør-Fosen sijte

Sør-Fosen sijte ønsker å prioritere felles beitebruk og felles gjerdeanlegg. De mener felles drift gir større fleksibilitet i bruken av tilleggsområdet, bedre gjete- og arbeidskapasitet, bedre HMS-forhold og lavere etablerings- og driftskostnader i den perioden området brukes av sijtene.

Nord-Fosen siida

Nord-Fosen siida legger til grunn at det tradisjonelle driftsmønsteret skal opprettholdes også i tilleggsområdet. Sijten sier dette var en forutsetning fra deres side for avtalen om tilleggsland. Det innebærer at beiteområdet må deles mellom sijtene, så den atskilte beitebruken som de har i dag opprettholdes. Delt beitebruk innebærer også separate gjerdeanlegg.

Rapporten tar ikke stilling til interne forhold mellom gruppene, herunder en eventuell oppdeling av tilleggsområdet mellom sijtene. Vi vurderer at intern beitebruk mellom gruppene ikke har betydning for beskrivelse av beitebruk og driftsmønster. Delt beitebruk innebærer at det kan bli to gjerdeanlegg.

4.3.2 Beitebruk og driftsmønster

Beskrivelsen i kapittelet er gjort med grunnlag i tilbakemeldinger og vurderinger sijtene har gjort i møter og under befarng. Sijtene selv legger til grunn at de skal ha de samme rettighetene i tilleggsområdet som de har i dag i sitt eget reinbeitedistrikt i det samiske reinbeiteområdet. Rettigheter knyttet til reindriftsutøvelsen i det samiske reinbeiteområdet er hjemlet i reindriftslovens kapittel 3 (Lovdata, 2007).

En eventuell bruk av tilleggssområdet vil hjemles i en plan med bestemmelser og retningslinjer, etter plan- og bygningsloven, samt gjennom privatrettslige avtaler med grunneiere og/eller ekspropriasjon. Hvilke rettigheter som faktisk blir gjeldende for reindriften i tilleggssområdet, er derfor usikkert. Vi legger uansett til grunn i den videre beskrivelsen at sijtene har sine tradisjonelle reindriftsrettigheter i behold i tilleggssområdet.

Tidsramme

Det er av Landbruks- og matdepartementet lagt til grunn for utredningsarbeidet at tilleggssområdet hovedsakelig skal benyttes i perioden januar til april (jf. kapittel 2). Sijtene påpeker imidlertid at de må ha mulighet til å ta området i bruk tidligere. Hovedsamlingen skjer vanligvis tett opptil eller like etter jul, men vær- og beiteforhold kan ofte legge til rette for tidligere samling. Dette kan innebære behov for å ta vinterbeitene i bruk før nyttår.

Tidsrammen må derfor tilpasses den uforutsigbarheten som vær-, beite- og føreforhold medfører for driftsmønsteret i reindriften. I beskrivelsen av driftsmønster legges det derfor til grunn at området kan tas i bruk fra 15. oktober (etter brunstperioden). Det er ikke aktuelt å benytte tilleggssområdet utover april måned.

Reintall

Fovsen Njaarke sijte har et fastsatt øvre reintall på 2100 rein pr. 31.3 (reintall før kalving, ved driftsårets slutt). Dette gjelder også ved bruk av tilleggssområdet. LMD har videre lagt til grunn som hovedregel at slakting skal skje før transport til tilleggssområdet. Sijtene påpeker at de må ha mulighet til å slakte også når de er i tilleggssområdet. Det kan bety at antall rein på beite i tilleggssområdet i enkelte år kan overstige 2100 rein for en kortere periode.

Transport til og fra tilleggssområdet

Reinen må transporteres med lastebil fra gjerdeanlegg på Fosen. Transportavstanden er henholdsvis ca. 240 km mil for Sør-gruppen (inkl. ferge) og 360 km for Nord-gruppen. Lastekapasiteten per bil (semitrailer med trekkvogn eller lastebil med henger) er ca. 160 voksne rein. Ved en forutsetning om bruk av to biler pr. sijte kan det gå minimum 3-4 dager for hver sijte å få hele flokken transportert til tilleggssområdet. Dette forutsetter at sijtene har klart å samle hele sine reinflokker før flyttingen starter, noe som er usikkert.

Reinen kan ikke slippes på fritt beite før hele flokken er kommet til tilleggssområdet. De første reinene må derfor lastes av i beitehagen i påvente av resten av flokken. Rein som blir stående i reingjerde over 12 timer må ha tilgang på fôr og snø/vann.

Ved transport tilbake til Fosen vil reinen samles og tas inn i gjerdet når vær- og føreforholdene tillater det, normalt i slutten av mars/tidlig april.

Ordinær drift

Tilleggssområdet blir nytt og ukjent område for både rein og reindriftsutøvere. Det er noe usikkerhet om reinen slår seg til ro, eller vil forsøke å trekke ut av området. Intensiv gjeting er nødvendig. Det er spesielt viktig å få kontroll på flokken når den slippes samlet ut av beitehagen.

Tilleggssområdet har vinterbeite av høy kvalitet, med god tilgang på spesielt lav. Ved vanlige beiteforhold, og uten forstyrrelser fra rovdyr eller menneskelig ferdsel, vil reinen kunne beite i det samme området over lengre tid. Tilleggssområdets topografi gjør at tilsyn gjennomføres i hovedsak som kantgjeting; ved daglig å kjøre rundt området flokken oppholder seg i, og hente inn dyr som har trukket ut av beiteområdet.

Oppsamlingsområder og flyttleier er en sentral del av reindriften driftsmønster. Oppsamlingsområdene er naturlige avgrensede områder med gode beiter og lite forstyrrelser hvor reinen kan samles forut for flytting. Flyttleier er naturlige leder i terrenget hvor reinen i utgangspunktet lett lar seg flytte under styring og kontroll av reindriftsutøverne. Det vil ta tid for reindriften å bli kjent med hvordan reinen bruker området og hvordan driftsmønsteret blir. Når man har fått tilstrekkelig med erfaring fra området, er det naturlig at flyttleier og

oppsamlingsområder kartfestes i reindrifas arealbrukskart, for å unngå tekniske inngrep eller tilrettelegging for ferdsel som kan sperre bruken av de viktigste flyttleiene. Innenfor det samiske reinbeiteområdet har reindrifas flyttleier et strengt vern og skal ikke stenges (Lovdata, 2007). Uavhengig av dette er det uansett viktig at det ikke skjer tekniske inngrep og andre aktiviteter i tilleggsområdet som medfører større utfordringer for reindrifas bruk av området som vinterbeite.

Hovedbruken av gjerdeanleggene blir ved ankomst til tilleggsområdet, og ved flytting tilbake til Fosen. Når reinen samles og skal transporteres tilbake, må også representanter fra nabodistriktene til tilleggsområdet være til stede for å se om deres rein har blandet seg med Fosen-rein. Tilsvarende må sijtene være til stede når nabodistriktene har i gjerdet dersom det er mistanke om at rein fra ulike distrikt har blandet seg. Dersom det oppstår større sammenblandinger med nabodistriktene, kan det bli nødvendig å ta inn i gjerdet underveis i beiteperioden.

Ved samlinger er det behov for vesentlig flere gjetere på snøskuter enn ved den daglige driften. På samme vis blir det behov for mer arbeidskraft i gjerdet når reinen skal skilles og lastes på lastebil.

4.3.3 Uforutsette hendelser / ikke ordinær drift

Ved dårlige beiteforhold vinterstid, i form av enten mye snø og/eller låste beiter (islag på snøen), vil reinen spre seg i mindre flokker over større områder for å finne tilgjengelig beite. Dersom dårlige beiter oppstår i fjellet, vil det sannsynligvis forekomme rein i lavereliggende områder med tilgjengelig beite utenfor tilleggsområdet. Dårlige beiter innebærer betydelig merarbeid for reindrifsutøverne. Nødføring kan gjennomføres ved dårlige beiter, men dette har ikke vært nødvendig for reindrif i Trøndelag.

Menneskelig ferdsel eller rovvilt kan påvirke reinens beitemønster. Ved gode beiteforhold i et område kan reinen beite rolig over lengre perioder, men ved gjentatte forstyrrelser vil den trekke til andre, mer uforstyrrete områder.

Dersom umerket rein fra Rendalen renselskap eller villrein kommer inn i tilleggsområdet vil den måtte skilles og slippes ut i tilleggsområdet igjen, i utgangspunktet når Fosen-reinen samles for transport nordover. Det kan også oppstå situasjoner der man vil gjennomføre skilling med en gang situasjonen oppstår.

4.3.4 Motorferdsel

Snøskuter

Snøskuter blir brukt daglig vinterstid. For effektiv drift, er reindrif avhengig av å kunne kjøre snøskuter i hele tilleggsområdet, også i verneområder. I tillegg kan det bli nødvendig å kjøre utenfor tilleggsområdet, blant annet for å effektivt hente rein som har vandret ut av området. Under ordinær gjeting og tilsyn vil hver gruppe benytte 2 til 3 gjetere med skuter, mens det under samling eller andre arbeidskrevende operasjoner vil være vesentlig flere i aksjon.

Barmarkskjøretøy

I utgangspunktet er barmarkskjøretøy som sekshjuling eller motorsykkel lite aktuelt. Det skal ikke mye snø og frost til før snøskuter er et bedre hjelpemiddel enn barmarkskjøretøy.

Helikopter

Helikopter brukes i reindrif spesielt ved flytting i utfordrende terreng, og gjerne ved inntak i gjerdet. Vinterføret og terrengets beskaffenhet medfører sannsynligvis at bruk av snøskuter er tilstrekkelig under de fleste forhold, men helikopter kan brukes ved behov.

4.3.5 Andre hjelpemidler

Bruk av drone

Drone med kamera (vanlig og/eller termisk) er et vanlig hjelpemiddel i reindrifta. Droner brukes til å føre tilsyn med flokken og til en viss grad flytte med reinen. Droner kan redusere reindriftras behov for motorferdsel.

Gjeterhund

Reindrifta har mulighet til å bruke hund til gjeting av rein gjennom hele året, uavhengig av båndtvangsbestemmelser. Gjeterhund brukes daglig.

4.3.6 Andre forhold knyttet til reindriftsutøvelse (i det samiske reinbeiteområdet)

Jakt og fiske

Samiske reindriftsutøvere har innenfor det samiske reinbeiteområdet rett til å drive jakt, fangst og fiske på statsgrunn, på samme vilkår og regler som fastboende. Rettigheten gjelder i utgangspunktet ikke på privat grunn. Nærmere omtale finnes i reindriftslovens § 26 (Lovdata, 2007)

Brensel og trevirke

Reindriftsutøvere har i det samiske reinbeiteområdet rett til å ta ut nødvendig trevirke (lauvtrær, einer og tørre bartrær) til brensel, gammer, teltstenger, enkle redskaper, o.l. Nærmere omtale finnes i reindriftslovens § 25 (Lovdata, 2007).

4.3.7 Bruksregler og distriktsplan

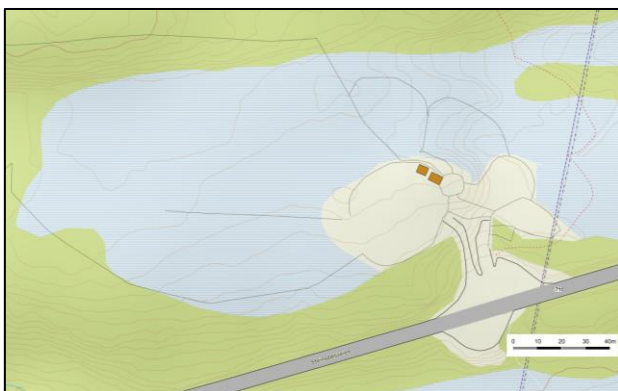
Bruksregler er reinbeitedistriktenes interne styringsdokument. Etter reindriftsloven (§ 57) skal bruksreglene blant annet inneholde regler om beitebruk, bruk av motoriserte kjøretøy og vedlikehold av gjerder og anlegg (Lovdata, 2007). Andre forhold som reinbeitedistriktet mener er nødvendig kan også tas inn i reglene, som arbeidsplikter og investeringer knyttet til hver siidaandel. Bruksreglene er unntatt offentlighet.

Distriktsplanen er et offentlig dokument hvor reinbeitedistriktet beskriver bruken av sitt distrikt. Reindriftsloven (§ 62) krever at distriktsplanen skal inneholde informasjon om blant annet motorferdsel, beitebruk og gjerder/anlegg. Distriktsplanen skal bidra til å ivareta reindriftras interesser, blant annet i offentlige planer (f.eks. kommune- og reguleringsplaner).

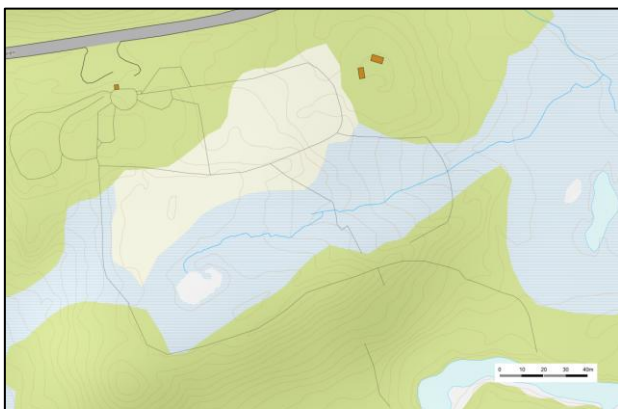
Dersom tilleggsområdet tas i bruk til reindrift vil dette tas inn og beskrives i distriktsplanen til Fovsen Njaarke sijte. Det vil kreve erfaring og tid før bruken av tilleggsområdet kan beskrives fullt ut i distriktsplanen.

Generelt må underlaget i kvern, korridorer og innhengning ha god drenering og være flatt uten større steiner og annet som reinen kan skade seg på når den blir presset sammen.

I figur 5-2 og 5-3 ser vi bilder av to av sijtenes anlegg og hvordan de er utformet. Gjerdeanlegg i tilleggsområdet vil være større på grunn av større behov for parkeringsplass, lagerbehov og gjeterhytter. Gjerdeanleggene på Fosen må også oppgraderes dersom rein skal transporteres til tilleggsområdet (NIBIO, 2024).

Figur 5-2: Viser nord-gruppens gjerdeanlegg på Meungan, Osen kommune, på kart og på flyfoto. Kart: Statens Kartverk.

Figur 5-3: Viser sør-gruppen gjerdeanlegg på Skansen, Åfjord kommune, på kart og flyfoto. Kart: Statens Kartverk.

5.2.1 Beitehage

Beitehagen er den største innhengningen i et gjerdeanlegg. Her blir reinen samlet forut for skilling og transport, og i dette tilfellet forut for et samlet beiteslipp i tilleggsområdet. Ved opphold i beitehagen i 1-2 døgn skal ikke reinen oppta mer enn halve arealet i beitehagen når den er i ro. Skal den være i beitehagen mer enn 1-2 døgn skal det være stor nok plass til at den kan bevege seg i mindre grupper (Mattilsynet, 2014).

På grunn av størrelsen på beitehagen er utformingen mindre viktig, og gjerdet kan følge naturlige avgrensninger i terrenget. Høyden på gjerdet i beitehagen bør være minimum 1,75 meter høy, og avstand mellom stolper ca. 1,5-2,5 meter, avhengig av terrenget.

På grunn av beitehagens størrelse bør den ha flere åpninger når den ikke er i bruk, slik at vilt kan trekke fritt igjennom området. Det må være lett å drive reinen mot kverna. I beitehagen bør det derfor være et ledegjerde eller en traktformet utforming mot korridoren som går til kverna. Ledegjerder kan også være nødvendig for å lede reinen inn i beitehagen. Lengden på disse vil avhenge av terrenget og andre naturgitte forhold.

5.2.2 Kvern/sil

Kvern eller sil er et sirkelformet rom hvor reinen kommer så nært at man kan ta fast enkelt dyr med hender. Kverna har en diameter på ca. 10-15 meter, men dette kan variere. Kverna har solide vegger med plank, og de må være minst 2 meter høye. I tilknytning til kverna kan det ofte være ei lita bu for «papirarbeid», dvs. å føre lister over f.eks. slaktedyr og livdyr.

5.2.3 Innhengning/sorteringskammer

Fra kverna sorteres rein ut i de ulike kamrene; slaktedyr, livdyr og fremmedrein. Antall sorteringskammer er avhengig av omfanget av reindrifta i det aktuelle området. Gjerdet utformes som i beitehagen, men i smalere deler inn mot kverna er det behov for forsterking i høyde og med plank i stedet for netting.

5.2.4 Lasterampe

For lasting på bil må det være en rampe i tilknytning til en innhengning. Rampa må kunne justeres i høyde for å passe til transportens lasteplan. I tilknytning til lasterampa er det behov for flere små innhengninger for å sortere på voksendyr og kalv før de lastes på bil. Gjerdene her må være av samme standard som i kverna.

5.2.5 Øvrige forhold

Reinen bør ha tilgang på fôr etter 12 timer i en innhengning. Ved over 12 timer i gjerdet om høsten og vinteren, skal den også ha tilgang på vann eller snø (Mattilsynet, 2014).

Kverna og lasteområdet må være opplyst. I tillegg må det være mulighet for å komme inn i kvern og eventuelt korridor for å rydde snø ved behov.

I tillegg kommer behov for parkeringsplass, lager/garasje og gjeterhytter/mannskapshus. Parkeringsplassen må være stor nok til at lastebil kan snu, samt komme inntil lasterampa. Gjerdeanlegget må ha tilgang på strøm og tilførsel av drikkevann.

5.3 Foreslåtte områder: Gjerdeanlegg og tilhørende infrastruktur

Som beskrevet i kapittel 4, skal tilleggsområdet kunne deles i to mellom sijtene. Det legges derfor også til grunn separate gjerdeanlegg. Vi foreslår derfor to områder for gjerdeanlegg.

Begge alternativene er i LNF-område i kommuneplanens arealdel. Det er gjort søk i offentlige kartbaser for å avdekke særskilte hensyn og verdier i området (InnlandsGis Kartportal og NIBIO Kilden). Områdene er ikke avklart med grunneiere.

For gjerdeanleggene har vi skilt mellom ulike formål ut fra behovet for fysiske inngrep:

Gult område – Beitehage

Beitehagen krever ingen inngrep foruten gjerdet rundt arealet. Dersom det ikke er rennende vann i området, må det etableres mulighet for vanntilgang ved tilfeller der det er lite tilgjengelig eller forurenset snø i enkelte år. Det vil også være nødvendig med ledegjerder som leder reinflokken inn i beitehagen.

Blått område – Gjerdeanlegg (Kvern/sil, sorteringskammer og lasterampe)

Her blir det flere mindre innhengninger og delvis høyere og sterkere gjerder. Det er behov for terrengforberedende tiltak på overflaten som skogrydding og fjerning av større steiner, stubber og røtter. Det kan også være behov for grusing og drenering, spesielt i kverna.

Rødt område – Parkeringsplass og bebyggelse

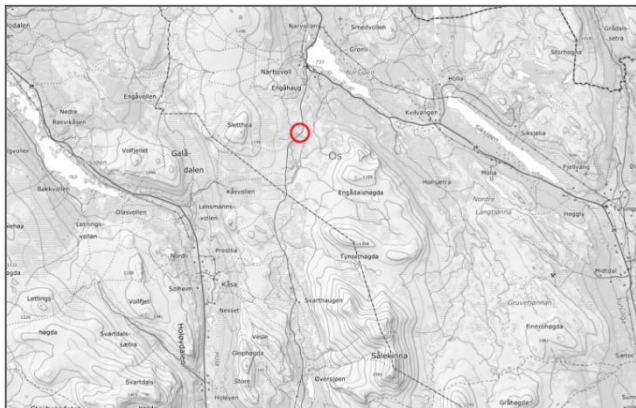
Innenfor dette området kreves det større grad av terrenginngrep for tilrettelegging av parkeringsareal og snuplass for lastebil, samt områder for lager og gjeterhytter. Det vurderes behov for en større lagerbygning og 3 til 6 gjeterhytter, avhengig av om det blir felles eller separate anlegg.

Utnyttingsgraden i rødt område er vanskelig å beskrive nøyaktig, men et behov på 5 dekar er sannsynlig.

Figur 5-4: Lokalisering av gjerde-alternativene er markert med rødt punkt. Bakgrunnskart: Statens Kartverk

5.3.1 Øversjødalsvegen Sør - Alternativ 1

Kommune: Os

Grunneier: Narbuveien grunneierlag – umatrikulert

Kartreferanse: UTM-sone 33, N6915398 / Ø0316915

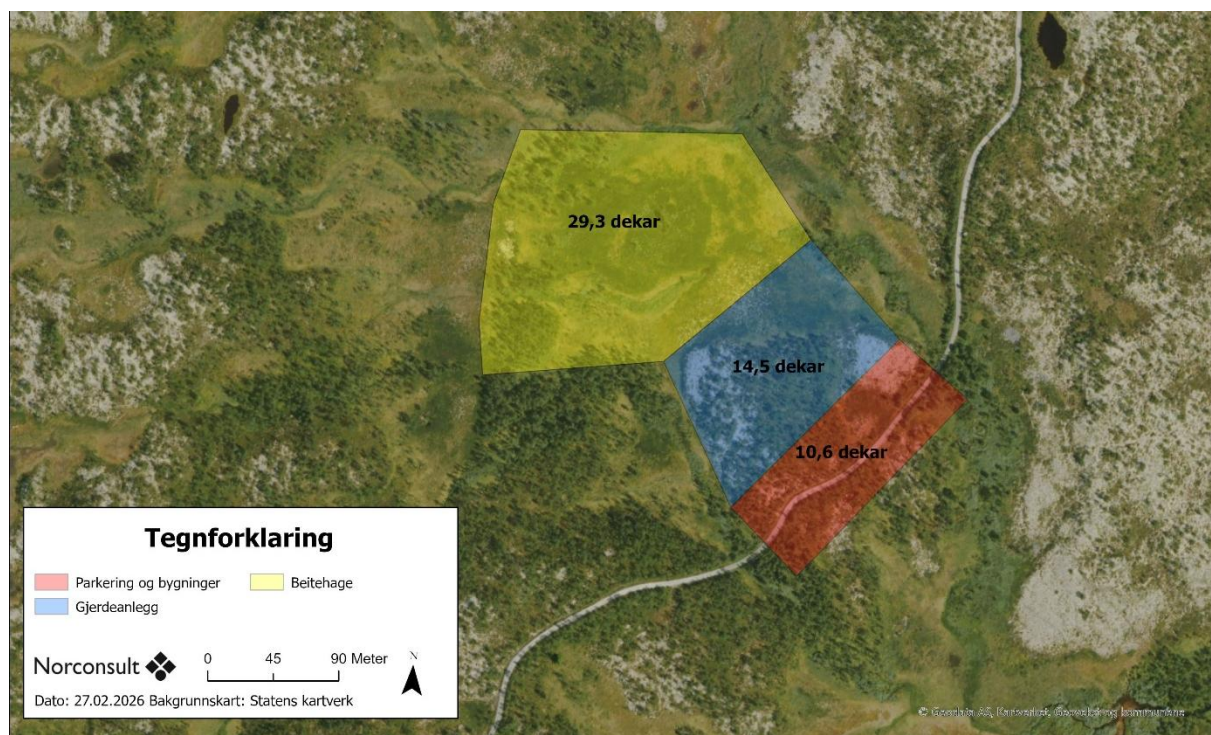
Høyde over havet: 880 moh.

Avstand Fosen: 366 km / 242 km.

Spesielle hensyn: Berører trase til Femundsløpet.

Beskrivelse

Arealet ligger langs Øversjødalsveien i Os kommune, ca. 3 km fra Narbuveien og fylkesvei 28. Arealet består av bjørkeskog med lav- og lyngdekke og ris- og grasmyr (figur 5-5). Det er relativt flatt i, med en mindre høyde i den vestlige delen av blått område.

Figur 5-5: Viser foreslått område for parkeringsplass mv. (rødt), gjerdeanlegget (blått) og beitehage (gult).
Bakgrunnskart: Statens kartverk.

Området ligger geografisk midt i beiteområdet, og fremstår driftsmessig lett tilgjengelig fra både sør og nordsiden. Arealet er langt fra øvrig infrastruktur som strøm og vanntilførsel. Standarden på Øversjødalsveien må forbedres til helårsvei vegklasse 3 (Landbruksdirektoratet, 2026) frem til gjerdeanlegget. Veien blir ikke brøytet vinterstid i dag.

5.3.2 Øversjødalsvegen Nord - Alternativ 2

Kommune: Os

Grunneier: Gnr. 94, bnr. 1

Kartreferanse: UTM-sone 33, N6916802 / Ø0317193

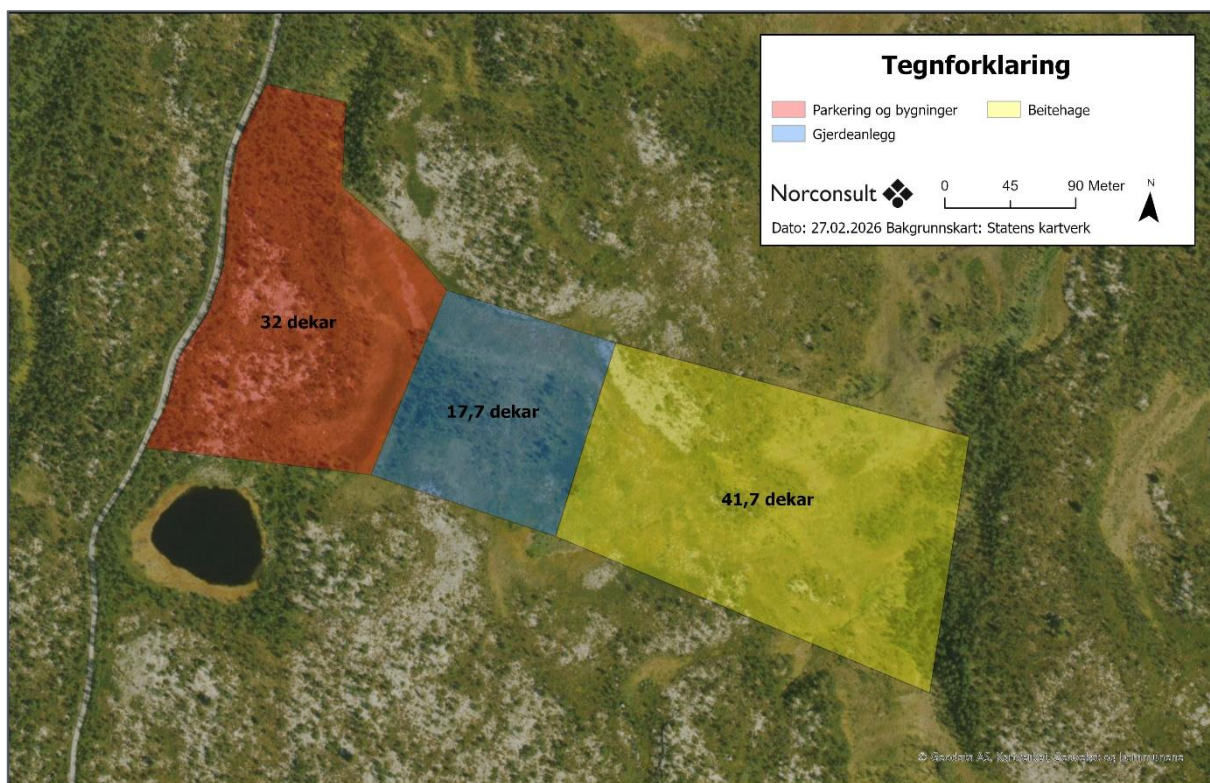
Høyde over havet: Ca. 840 moh.

Avstand Fosen: 364 km / 240 km

Spesielle hensyn: Ikke funnet

Beskrivelse

Arealet ligger langs Øversjødalsveien i Os kommune, ca. 1,5 km fra Narbuvooll og fylkesvei 28. Området mangler strøm og vanntilførsel. Arealet består av bjørkeskog med lav- og lyngdekke og ris-myr (figur 5-6).

Figur 5-6: Viser foreslått område for parkeringsplass mv. (rødt), gjerdeanlegget (blått) og beitehage (gult).
Bakgrunnskart: Statens kartverk.

Område for gjerdeanlegget (blå markering) er relativt flatt. Område for parkeringsplass mv. er stort, men arealet er kupert, med stigning fra nord mot sør, og krever sannsynligvis god tilpasning av vei, parkering og bygninger. Fremstår lett tilgjengelig driftsmessig fra sør, men begrenses noe av elva Engåa rett øst for området. Også dette alternativet krever oppgradering av Øversjødalsveien til helårsvei vegklasse 3, frem til gjerdeanlegget, og den må brøytes.

5.4 Gjeterhytter i beiteområdet

Gjeterhytter har en viktig funksjon for en effektiv reindrift. En gjeterhytte gir muligheten til å være til stede over lengre tid nær flokken og bedrer arbeidsforholdene for reindriftsutøverne. Hyttene er også et viktig sikkerhetstiltak dersom uvær, ulykker eller andre problemer oppstår. Hyttene må forventes å bli brukt jevnlig gjennom beiteperioden.

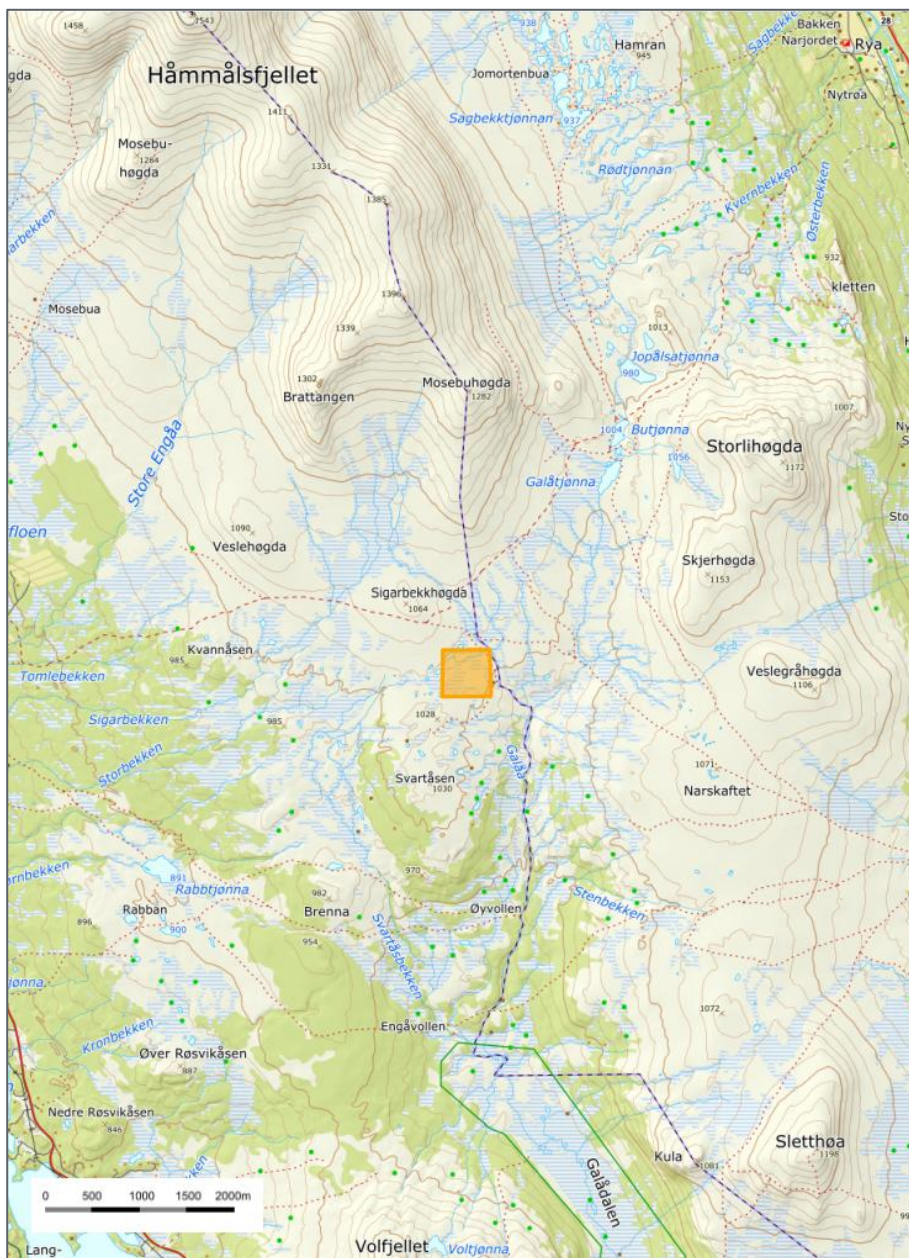
Det er vurdert behov for to gjeterhytter; én i område Håmmålsfjellet (figur 5-7) og én i område Sålekinna (figur 5-8). Området er ikke befart på barmark. Uten kjennskap til forholdene på stedet, er det derfor foreslått et areal på 500 x 500 meter som hyttene kan plasseres innenfor.

I tilknytning til hver hytte er det også behov for et uthus til lagring av ved, drivstoff mv. Samlet bebygd areal for hytte og uthus på opptil 50 m² vurderes som tilstrekkelig.

5.4.1 Gjeterhytte Nord - Håmmålsfjellet

Kommune: Tolga Eiendom: Gnr. 66 bnr. 125

Kartreferanse: UTM 33, N 6920548 / Ø 0310657

Figur 5-7: Viser foreslått område for gjeterhytte i nordlig del av tilleggsområdet.

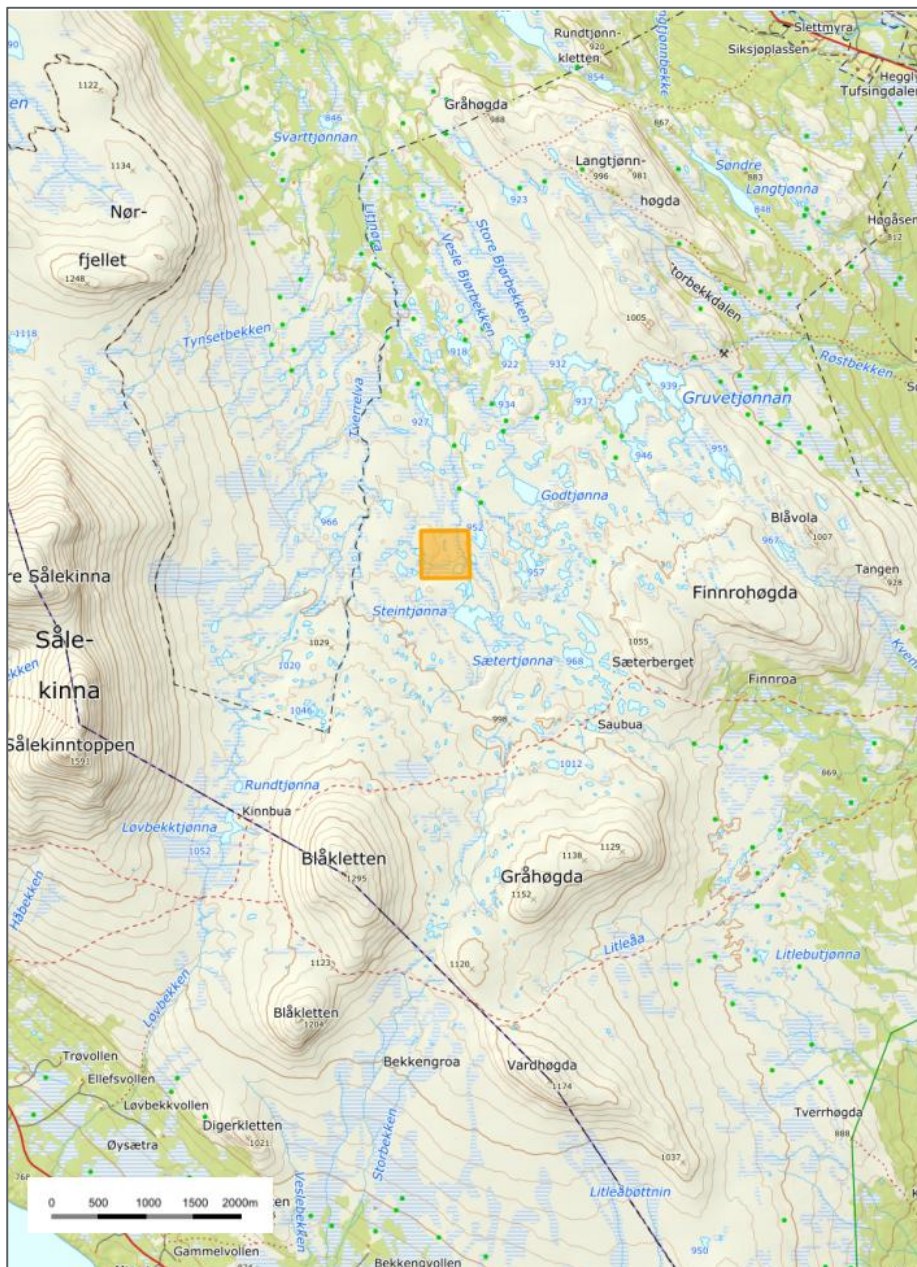
Plasseringen gir relativt korte avstander til beiteområder både på østsiden og vestsiden av Håmmålsfjellet.

5.4.2 Gjeterhytte Sør – Sålekinna

Kommune: Os

Eiendom: Gnr. 167 bnr. 1, Rendalen statsallmenning

Kartreferanse: UTM 33, N 6907241 / Ø 0324730

Figur 5-8: Viser foreslått område for gjeterhytte i sørlig del av tilleggsområdet.

Plasseringen er sentral i området ved Sålekinna.

6 Tilbakemeldinger fra reindrifta

I dette kapittelet beskriver vi hovedutfordringene med tilleggsområdet som reindrifta har tatt opp underveis. Det understrekes at nord- og sørgruppen ser delvis ulikt på utfordringene som er omtalt.

Konsekvensutredning for sijtene i Fovsen Njaarke sijte

Nord-Fosen siida anser det som helt nødvendig at konsekvensene for sijtene ved å flytte med reinflokken til tilleggsområdet må utredes. Flytting til tilleggsområdet har både praktiske, økonomiske og psykososiale konsekvenser. Nord-Fosen siida mener at uten en konsekvensutredning av de samlede virkninger for sijtenes reindrift har ikke staten og utbygger et forsvarlig beslutningsgrunnlag for å tilby tilleggsland som en reparasjon av menneskerettsbruddene. Sijtene har heller ikke et forsvarlig beslutningsgrunnlag for å vurdere om tilbudet oppfyller kravene til en folkerettslig forsvarlig reparasjon av menneskerettsbruddet.

Nord-Fosen siida har tatt opp saken med Landbruks- og matdepartementet og fått tilbakemelding om at en slik utredning må utføres av sijtene selv.

Sammenblanding med rein fra Femund sijte og Svakhen sijte

Begge sijtene forutsetter at tilleggsområdet ikke benyttes som reinbeite av andre, hverken i perioden sijtene skal være der og ellers i året. Det er stor bekymring knyttet til utfordringene som kan oppstå dersom det beiter større flokker av fremmedrein i tilleggsområdet når sijtene er der. Det påpekes at Fosen-reinens beite- og trekkmonster kan påvirkes av annen rein i området, samt at sammenblandinger betyr merarbeid for sijtene. Ved større sammenblandinger må nabodistriktet Femund sijte sitt gjerdeanlegg 25 km nord for tilleggsområdet brukes for å skille ut rein.

Ved sammenblanding må man også forvente at sijtene har rein i nabodistriktenes reinflokker som ikke blir med tilbake til Fosen på vårvinteren. Sijtene må dermed delta på merking om sommeren hos nabodistriktene for å få merket egne kalver. Dette vil være arbeidskrevende (lang reisevei), og kan også kollidere med egen kalvemerking på Fosen. Det påpekes videre at merkelikhet mellom reinmerker i Fovsen Njaarke sijte og nabodistriktene til tilleggsområdet må vurderes.

Nord-Fosen siida mener det er en helt nødvendig forutsetning at det fysisk stenges for rein fra andre reinbeitedistrikt, ettersom sammenblanding oppfattes som kritisk for sijten. Dette er ifølge Nord-Fosen siida et krav de også har fremmet tidligere. Sammenblanding er ikke en utfordring for sijtene på Fosen i dag.

Temaet sammenblanding skal utredes i sammenheng med konsekvensene for annen reindrift.

Reinens tilpasning til området

Sijtene vet ikke hvordan reinen vil tilpasse seg og bruke området. Dette punktet må også sees i sammenheng med bekymringer knyttet til sammenblanding.

Sykdommer

Nord-Fosen siida har bekymringer knyttet til smittefaren for skrantesjuka (CWD), og konsekvensene det kan få for samisk reindrift om Fosen-rein tar med seg smitte nordover. Sør-Fosen sijte er ikke bekymret for dette, og støtter seg til Mattilsynets vurdering og anbefaling. Mattilsynets anbefaling er omtalt i kapittel 2.1.

Temaet sykdommer / smitterisiko skal utredes.

Dyrka mark

Konfliktnivået med landbruket på Fosen er lavt. Konfliktnivået med landbruket i tilleggsområdet bekymrer derfor. Temaet jord og skogbruk skal utredes.

Dyrevelferd

Nord-Fosen siida er spesielt bekymret for konsekvensene for reinen ved biltransport over så lange avstander. Dette gjelder spesielt for transporten på våren, forut for kalvingstida. Temaet dyrevelferd skal utredes.

7 Usikkerhet

Det er en del usikkerhet knyttet til flytting av rein til tilleggsområdet Håmmålsfjellet-Sålekinna.

Det er usikkert hvordan Fosen-reinen vil tilpasse seg et nytt og ukjent beiteområde med et annet beitegrunnlag, klima og topografi. Hvordan uvær, låste beiter, eller andre forstyrrelser fra menneskelig aktivitet eller rovdyr kan påvirke driften i området er også uklart. Vurderingene baseres derfor på skjønn, og det innebærer dermed en betydelig usikkerhet.

Alternativene for gjerdeanlegg er valgt ut på grunn av beliggenhet, eksisterende veier og landskapet. Egnethet ved praktisk bruk er usikkert. Et midlertidig anlegg den første sesongen kan være en løsning.

8 Referanser

Fosen reinbeitedistrikt. (2013). *Distriktsplan*.

Landbruksdirektoratet. (2025). *Ressursregnskap for reindriftsnæringen*.

Landbruksdirektoratet. (2026). *Normaler for landbruksveier - med byggebeskrivelse og veileder for klimatilpasning og naturfare*.

Lovdata. (2007). *Lov om reindrift*. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2007-06-15-40>

Mattilsynet. (2014). *Veiledning til enkelte bestemmelser i dyrevelferdsloven og underliggende forskrifter, relatert til hold av rein*.

NIBIO. (2017). *Velferdskriterier i reindriften. En studie av velferdsindikatorer og mulige kvalitetskriterier for rein og reinkjøtt. NIBIO rapport vol. 3 nr. 55*. NIBIO.

NIBIO. (2024). *Utredning av mulig tilleggsareal for vinterbeite for Sør-Fosen sijte og Nord-Fosen sijte - NIBIO rapport vol. 10 nr. 98*.

Riseth. (2025). *Mulige effekter for reindrifta i Sør-Fosen sijte av en ny 420-kV-kraftledning Åfjord-Aunfjæra. Reindriftas perspektiv. Rapport 1/2025*.

Riseth, J., & Tømmervik, H. (2017). *Klimautfordringer og arealforvaltning for reindrifta i Norge - rapport 6/2017*. NORUT.

Statsforvalteren i Trøndelag. (2022). *Notat - Vurdering av bærekraften til reindrifta i Fosen Njaarke sijte - Ref 2022/10003*.